

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 4589 від 14.01.2021
Народний депутат України
М. Волинець

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про внесення змін до статті 175 Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за невиплату заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат»

Метою законопроекту, як це вказано у пояснювальній записці до нього, є посилення відповідальності за невиплату заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат.

Для досягнення зазначеної мети у законопроекті пропонується внести до ст. 175 «Невиплата заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат» Кримінального кодексу України (далі – КК) зміни, відповідно до яких: 1) виключається ч. 3 цієї статті, якою передбачена підстава для звільнення особи від кримінальної відповідальності за вчинення передбачених у цій статті кримінальних правопорушень; 2) підвищуються розміри передбачених даною статтею штрафів.

Законопроект на момент підготовки висновку не включений до Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, затвердженого постановою Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165-IX.

Головне управління, розглянувши поданий проект, вважає за доцільне висловити щодо його змісту наступні зауваження та пропозиції.

1. У законопроекті пропонується суттєво підвищити розміри штрафів за вчинення кримінальних правопорушень, передбачених у ст. 175 КК. При цьому, у пояснювальній записці до нього вказується, що «необхідність прийняття проекту Закону, що пропонується, полягає у посиленні відповідальності, так як передбачений нині законодавством рівень відповідальності не сприяє зниженню заборгованості із заробітної плати, пенсії, стипендії тощо». Однак зазначені аргументи, наведені у супровідних документах до законопроекту, навряд чи можна вважати достатніми для посилення кримінальної відповідальності за невиплату заробітної плати, стипендії, пенсії чи інших установлених законом виплат. Адже саме по собі збільшення розмірів штрафу за вчинення вказаного кримінального правопорушення (без проведення належної економічної та соціальної політики в державі) не може «сприяти зниженню заборгованості із заробітної плати, пенсії, стипендії».

Окрім того, будь-який законопроект, метою якого є посилення кримінальної відповідальності, зокрема, підвищення розміру штрафів, на наш погляд, повинен мати достатнє наукове обґрунтування і бути результатом ґрунтовного аналізу практики застосування відповідної статті КК. Зокрема, законопроект, зміст якого полягає у посиленні покарання у виді штрафу (санкції ч. ч. 1 та 2 ст. 175 КК у редакції проекту), має супроводжуватись, принаймні, статистичними даними та прикладами із практики, які б доводили неефективність або недостатню ефективність чинної редакції відповідної статті КК, наявність проблем в її застосуванні. Проте обґрунтування такого роду у доданих до законопроекту документах відсутнє.

2. Суб'єктом права законодавчої ініціативи пропонується виключити ч. 3 ст. 175 КК, якою визначена спеціальна підстава для звільнення особи від кримінальної відповідальності за вчинення передбачених у цій статті кримінальних правопорушень. Необхідність такого законодавчого кроку обґрунтовується тим, що «виходячи із цієї норми, наприклад, керівник підприємства може роками не платити зарплату своїм працівникам, а якщо *справа доходить до суду*, то щоб уникнути кримінальної відповідальності він здійснює всі необхідні виплати» (див. пояснювальну записку до проекту). Втім, таке обґрунтування не повністю відповідає дійсності, оскільки відповідно до вимог чинної ч. 3 ст. 175 КК особа звільняється від кримінальної відповідальності, якщо *до притягнення до такої відповідальності* вона здійснить виплату заробітної плати, стипендії, пенсії чи іншої встановленої законом виплати громадянам. У свою чергу, п. 14 ч. 1 ст. 3 Кримінального процесуального кодексу України передбачає, що притягнення до кримінальної відповідальності як стадія кримінального провадження *починається з моменту повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення*. Отже, виходячи з зазначених законодавчих приписів, якщо винна особа до моменту повідомлення їй про підозру у вчиненні аналізованого кримінального правопорушення здійснить виплату заробітної плати, стипендії, пенсії чи іншої встановленої законом виплати громадянам, вона звільняється від кримінальної відповідальності. У разі недотримання вказаних вимог, передбачених чинною ч. 3 ст. 175 КК, звільнення від кримінальної відповідальності не відбувається.

Слід також зазначити, що наявність заохочувальної норми, передбаченої ч. 3 ст. 175 КК, обумовлена принципом економії кримінально-правової репресії, заохоченням до позитивної посткримінальної поведінки відповідної винної особи, відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням (має бути здійснена виплата заробітної плати, стипендії, пенсії чи іншої встановленої законом виплати громадянам до моменту притягнення винної особи до кримінальної відповідальності). Відмова від даної норми, на нашу думку, не сприятиме дотриманню законних прав та інтересів потерпілих (адже навряд чи громадян, які не отримали заробітної плати, стипендії, пенсії чи іншої встановленої законом виплати більш як за один місяць, «втішить» сам факт притягнення винної особи до кримінальної відповідальності), виправленню винних осіб, а також запобіганню вчиненню нових кримінальних правопорушень як ними, так і іншими особами.

3. У п. 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Кабінету Міністрів України дається доручення у місячний строк з дня набрання чинності цим Законом: привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом; забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Враховуючи те, що норми кримінального законодавства України завжди є вторинними відносно норм регулятивного законодавства у певній сфері, їх зміна зазвичай не створює необхідності подальшого внесення змін до нормативно-правових актів регулятивного характеру. Тому у даному випадку неясно, яким чином нормативно-правові акти Уряду, а також міністерств та інших центральних органів виконавчої влади можуть приводитись у відповідність до оновленої ст. 175 КК.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: В. Попович, Є. Корнієнко

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА

Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B42008E588D01

Дійсний до: 27.05.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/03-2021/77233 від 03.03.2021

421882